

10

1791 8

ORDINIS IVRIDICI

IN

ACADEMIA VITENBERGENSI

H. T.

DECANVS

D. MARTINVS GOTTLIEB
PAVLI,

CODICIS PROFESSOR PVBLICVS ORDINAR. CVRIAE PROVINCIALIS
CONSISTORII ECCLESIASTICI SCABINATVS ET FACVLTATIS
IVRIDICAE ASSESSOR

LECTORI BENEVOLO
SALVTEM

ORDINIS IURIDICI

ACADEMIAE VITTEBERGENSIS

DECANVS

D. MARTINVS GOTTLIB

PAVLI

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Q. D. B. V.

Prouidentiae diuinae bonitatieque cum placuerit, vitam ad
cum vsque diem mihi prorogare, in quo ex nostri
Collegii et Academiae lege Decanatum gerendi munus ad
me redibat, eo autem suscepto, mihi nonnihil commentan-
di munus, inprimis quando petentibus candidatis via ad
summos in vtroque Iure honores rite legitimeque capeffendos,
aperienda est, incumbebat, aliquandiu dubius haesi, quod-
nam scribendi argumentum seligerem, donec subito subnata
mihi est cogitatio, ex Historia et Antiquitatibus Romanis
depromere locum, ab Iure Romano non alienum prorsus.
Est autem iste locus, singularis plane et eximia illa sapientia
et prudentia tam legislatoria, quam iudicialis, quam veteres
Romani inde ab antiquissimis temporibus, tam in condendis
legi-

legibus, quam in applicandis iis ad negotia in vita ciuili ob-
 uenientia prodiderunt. Non autem, quae haec de re dici
 possunt, ab ipsis vrbis primordiis repetere, et ab Romuli,
 Numae Pompilii, Seruii Tullii legibus, sic dictis regis, de-
 ducere, sed, praetermissis his antiquissimis Romanorum
 temporibus, ab Decemuiralibus, seu duodecim tabularum
 legibus, quas Cicero omnis iuris tam publici, quam priuati
 iure meritoque fontem nuncupat, deriuare volo. Exactis
 autem, lege tribunicia, regibus Romanis, quae ab eo tem-
 pore fuerit iuris romani facies, Sextus Pomponius paucis
 his describit verbis; Scilicet, exactis deinde regibus, omnes
 leges regiae exoleuerunt, iterumque coepit populus romanus
 incerto magis iure et consuetudine vti, quam per latam le-
 gem. Ceterum non ita sunt haec Pomponii verba accipien-
 da, ac si, interiecto hoc tempore, exleges prorsus vixerint
 Romani, sensus eorum potius est, regias leges non amplius
 tanquam ius scriptum, sed tanquam mores et consuetudines
 patrias viguisse. Cum autem ea res molestias multas crea-
 ret, ciuibusque Romanis largam litium materiem praeberet
 magnasque subinde excitaret contentiones, placuit tandem
 populo Romano, certas ferri leges et stabiles, ad quarum
 normam tum publice vniversi, tum priuatim singuli se con-
 formarent. Tanta autem veterum Romanorum hac ex parte
 elucebat prudentia, bene vt perspicerent, non quidquid vbi-
 que

que egregium est, id in vnus populi legibus et moribus reperiri, quam ob causam nec vnus tantum ciuitatis iura cognoscere voluerunt, sed plurium, earumque sapientissimam, atque ex earum omnium institutis quod vsquam egregium, decerpere et ad se transferre. Miserunt itaque legatos tres in Graeciam ad illas omnium doctrinarum, pene dixerim, inuentrices Athenas, qui Solonis leges describerent, quas ille, vnus e septem sapientibus Graeciae, Atheniensibus scripserat, sublatis legibus Draconis, in quibus nil fuisse fertur memorabile, praeter poenarum acerbiteratem. Miserunt eos fortassis quoque Lacedemona, vt cognitae sibi redderent leges Lycurgi, quas ille Spartanis tulisse fertur. Miserunt praeterea et ad alias Graeciae vrbes, potissimum Graeciae magnae, vt omnium harum ciuitatum leges, instituta moresque explorarent. Ex tot autem clarissimarum ciuitatum institutis et legibus, et ex eo praeterea, quod Romanis erat proprium, delectis, quae vsquam egregia, compositum est ab Decemuiris Ius Ciuile. Quiritium atque istae tantopere celebratae leges XII. tabularum, quas, quantum quidem ex sparsis hinc inde earum fragmentis colligere licet, tres veluti in partes diuisas fuisse, dicitur, quarum prima Ius istud, quod ad sacra et religionem pertinebat, comprehensum erat, secunda ius publicum, tertia denique, quae longe maxima fuit, Ius priuatum, id est, illud Ius, quod cuiusque ciuis Romani vtilitatem propriam et priuatam respicit.

Successu temporis autem Ius hoc Romanum adauctum est mirum in modum, latae quippe sunt fere quotannis plures aliae leges et plebiscita pene dixerim innumera, sed in hoc legum Romanarum veluti cumulo, Leges XII. tabularum retinuerunt suam auctoritatem, et manserunt fons omnis iuris tam publici, quam priuati. His autem praemissis, pergitur ad eam Iuris Ciuilis Romani partem, quae posita est in Iure dicundo, ad negotia ciuilia applicando interpretandoque. Ius autem dicentis officium quam latissime patere voluerunt veteres Romani temporibus reipublicae liberae, nec consistere tantum in iure constituto singulis postulantibus reddendo, sed praeterea quoque in iure edictis publice proponendo ac veluti constituendo, facta magistratibus potestate, ea, quae a legibus et iure ciuili proficiscebantur, mitigandi, supplendi, adiuuandi, corrigendi quoque, prout aut naturalis aequitas aut utilitas publica postulare videretur, salua tamen populi legumue auctoritate, atque hoc ius Honorarium appellabant et viuam iuris ciuilis vocem. Ceterum autem praecipuam iuri ciuili auctoritatem attulit et stabilitatem, quod apud veteres Romanos magno in honore et pretio semper fuerit iuris constituti et cognitio et interpretatio. Probe enim perspiciebant Romani, non satis consuli ciuibus sola legum sanctione, nisi sint in ciuitate, qui vim legum intelligant, easque interpretari et in infinita rerum et negotiorum

rum

rum varietate populo de Iure respondere possint, qui quasi custodes sint Iuris Ciuilis, quorum auctoritate ipsis legibus sua quasi conservetur auctoritas et ad posteros transmittatur. Huic itaque muneri praesse voluerunt amplissimos quosque et clarissimos viros Claudios, Mucios, Catones, Brutos, Crassos, Lucilios, Gallos, Sulpitios alios, quos omnes, constat, Iuris Ciuilis scientiam professos esse interpretando, respondendo, plerosque etiam docendo, disputando, scribendo. Equam autem aliam commemorare possumus gentem, quae in hac re, non dico certare cum Romanis possit, sed apud quam iuris ciuilis studium aliquo saltem in pretio habitum et quodammodo olim excultum fuisse videtur, vbi Iurisconsultorum nomen, nisi apud populum Romanum auditum? Itaque Romae amplissimi quique ciues et clarissimi viri, Iuris ciuilis quasi custodes, in hoc munere tanquam in praesidio aliquo locabantur, a quibus ceteri ciues, quid aequum bonumque, data quauis occasione exquirerent. Atque hi, non contenti communi quadam et vulgari legum iuriumque intelligentia, omnes bonarum artium opes, cunctas eruditionis iustae et legitimae partes sibi comparabant, omnem denique bene viuendi rationem tenere et persequi satagebant. Accepto deinceps Principe ingens facta est accessio, ac tum demum Iuris Ciuilis studium ad summum perductum est fastigium. Nam cum vitio saeculi paulatim inualuisset, vt

passim

passim promiscue cuius, qui studiorum suorum haberet fiduciam, fas esset, Iurisconsultum se profiteri et publice de iure respondere, ne vel multitudine profitentium, vel huius aut illius imperitia res tanta vilesceret, atque ut, teste Pomponio, eo maior esset iuris auctoritas, Augustus Imp. constituit, ut ex sua tantum auctoritate de iure responderetur, nec quemquam ex eo tempore passus est, publice de iure respondere, et iuris scientiam profiteri, nisi cui id beneficii loco ob insignem eruditionem ac virtutem concessisset ipse. Hoc institutum et exemplum Augusti Imp. reliqui deinceps Principes per longam annorum seriem sunt secuti. Sed quod omnium maximum est, ipsi principes boni et Imperatores non aliud studium magis, quam Iuris Ciuilis excolebant, et apud Historiae Augustae scriptores nihil occurrit frequentius, quam quod ipsi Principes Ius assidue ac seuerissime dixerunt. Quando autem ius dicebant et iudicabant, adhibebant in consilium non amicos et comites suos, sed viros sapientes et ex Iurisconsultorum ordine clarissimos. Ita de Hadriano refert Aelius Spartianus, eum, cum iudicaret, in consilium adhibuisse Iulium Celsum, Saluium Iulianum, Neratium Priscum, alios, quos tamen omnes vniuersus Senatus Romanus probasset. Praeterea iidem hi Historiae Augustae scriptores hunc olim Principum Romanorum fuisse, referunt, morem, ut iustitiae solium quotidie frequentarent, neququam tamen hunc in finem,

finem, ut illud solum praesentia sua condecorarent, sed ut ipsi civibus de iure responderent, causas cognoscerent, partes audirent sententiamque pronunciarent. Plura supersunt, quae his hucusque dictis addi possunt, sed angustia temporis et instituti ratio, plura hodie addere, vetat.

Etenim via hodie ad summos in utroque iure honores rite legitimeque consequendos aperienda est Viro Clarissimo atque Praestantissimo Domino

TRAVGOTT FRIDERICO GENSIKEN.

Factus sum Frauenhainae, prope Grosfenhaynam anno MDCLXII. quarto die ante Cal. Iun. Patrem habeo IOANNEM FRIDERICVM GENSIKEN, illius loci eo tempore, et iam a viginti quinque abhinc annis Wernsdorffii et Hubertiburgi verbi divini ministrum; matrem vero IVLIANAM ELISABETHAM e gente HUNGERIA. His parentibus dici non potest quantum debeam. Pater, cum vestigia quaedam amoris studiorum in me deprehendisset, illum quotidiana praeceptione et saluberrimis institutis alere et omnem litterarum et elegantiae cupiditatem magis magisque excitare haud omisit, tradiditque simul me institutioni praceptorum quorundam domesticorum. Hanc institutionem domesticam percepi usque ad initium anni MDCLXXIV. quo adscribebar Alumnus Scholae electoralis, quae Grimmae floret. Ibi usus sum institu-

b

tione

zione praeceptorum, KREBSII, qui nunc èv dnyois, MÜCKII, HOFMANNI, REICHARDI, et, qui Matheſeos elementa tradebat, RICHTERI, quos omnes adhuc pie veneror. Absoluto ibi cursu delatus sum Vitebergam anno MDCCLXXIX. ubi retulit me in Album civium Academicorum KRAVS, eo tempore Reſtor; Ibi ſediatus sum in Philoſophia HILLERVM et REINHARDVM; in omni fere hiftoriarum parte SCHROECKHII inſtitutionem et in Phyſis TITII praeceptionem accepi, ſimulque interfui BODENII praeleſtionibus in Horatium et Homerum, nec non in Archaeologiam literariam.

Cum vero iuris ſtudium mihi imprimis ſequendum propoſuiſſem, ſcholas adii Virorum Conſultiſſimorum, Illuſtrium laudeque mea longe maiorum, qui eo ordine, quo tunc temporis munere Anteceſſorum in Academia fungebantur, iam mihi nominandi ſunt, CHLADENII, KRAVSII, PAVLI, FISCHERI, WIESANDII, REINHARDI, KLÜGELII et HOMMELII, quorum omnium memoriam nunquam ex animo ſum diſſurus.

Sub finem curſus huius audivi quoque LANGGVTHIVM, Medicinae legalis praecepta tradentem. Quibus omnibus per quatuor annos ita actis, ſcripſi diſſertationem de fide ſponſalitia, ſub Praeſidio Viri Magnifici KLÜGELII publico eruditorum examini propoſtam, et ſubmiſi me deinde examini, quod ii ſubire debent, qui aliquando Praeſim iuridicam exercere volunt.

Vt vero obſervantiar et ritus iudiciales ſtylumque Curiae cognoſcerem, non ſolum ibi ICTum quendam celeberrimum habui ducem,

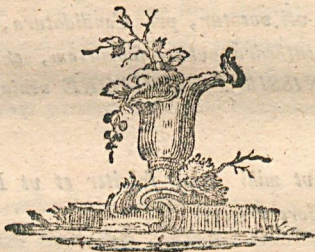
cem, sed etiam usus sum venia, electorale pagi Vitebergensis iudicium frequentandi meque legendis Commentariis forensibus informandi. Eo quoque tempore specimina, quae iis, qui ad praxin iuridicam adspirant, incumbunt, ex actis iudicialibus edidi et summo Reginimi Aulico exhibui. Anno deinde MDCCCLXXXIV. mense Maji Dresdam me conuerti, et, in numerum Aduocatorum relatus, ab eo inde tempore in consulendo, cauendo et scribendo fui occupatus, nec non Iuridici munus mihi demandatum in variis praediis equestribus administro. Iam quia summis in iure honoribus exornari et Aduocato comenire, credidi, hanc dignitatem ab Illustri ordine Istorum in Academia Vitebergensi existimaui petendam, quapropter dissertationem scripsi iuridicam huius argumenti: Reatus omnem excludit dignitatem: quam superacto examine, uti vocatur, pro Candidatura, et rigorofo eruditorum iudicio in cathedra publice submittam, et sine Praefide, impetrata a SERENISSIMO ELECTORE venia, a dissentientibus defendam.

Quae res ut mihi cedat feliciter et ut Deus amplius velit providere, toto pectore precor.

Hic Candidatus noster in utroque, quod subiit, examine tam praeclaram in Iure doctrinam ita probauit, ut ab Ordine nostro dignissimus fuerit iudicatus, cui summi in utroque Iure honores tribuantur. Fiet hoc proxime instanti die XIII. Octobr. anni praesentis, praemissa dissertatione Inaugurali, quam Serenissimi Principis Electoris indulgentia sine
Prae-

Praefide publice defendet. Hunc actum solemnem vt RE-
 CTOR ACADEMIAE MAGNIFICVS ILLVSTRISSIMI COM-
 TES, PERILLVSTRES LIBERI BARONES, PATRES ACADEMIAE
 CONSCRIPTI, OMNES DIVINAE HVMANAEQUE SAPIENTIAE
 DOCTORES, nec non GENEROSISSIMI atque NOBILISSIMI ACA-
 DEMIAE CIVES honorifica praesentia sua condecorare velint,
 et meo et ordinis mei nomine ea, qua par est, obseruantia
 rogo. P. P. Dom. XVI. post Fest. Trinit. A. R. S.
 MDCCLXXXI.

Wittenberg, Diss., 1791

ULB Halle 3
002 109 840

f

sb.

Inches
Centimetres
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19
B.I.G.

Farbkarte #13

IVRIDICI

1991

10

8

TEMBERGENSI

NVS

S GOTTLIEB
V L I,

ORDINAR. CVRIAE PROVINCIALIS
SCABINATVS ET FACVLTATIS
ASSESSOR

ENEVOLO

TEM.

